

**B.V. EXPLOITATIEMAATSCHAPPIJ
MUSEUMSTOOMTRAM
te
Hoorn**

Rapport inzake de jaarrekening 2017

Inhoudsopgave

Blz.

RAPPORT

ALGEMEEN

2

BESTUURS- EN DIRECTIEVERSLAG

5

VERSLAG VAN HET BESTUUR STICHTING MUSEUMSTOOMTRAM HOORN-MEDEMBLIK

15

JAARREKENING

Balans per 31 december 2017

16

Staat van baten en lasten over 2017

18

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

19

Toelichting op de balans per 31 december 2017

21

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2017

25

OVERIGE GEGEVENS

Controle verklaring

29

Bijlage

30

ALGEMEEN

Vaststelling jaarrekening 2016

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft op 9 mei 2017 de jaarrekening 2016 vastgesteld met een winst van € 11.996 dat is toegevoegd aan de geaccumuleerde verliezen.

RESULTATEN

De resultaten kunnen als volgt worden samengevat (bedragen x € 1.000):

	2017	2016	2015	2014	2013
Opbrengst vervoer	1.044	1.020	930	925	855
Opbrengst horeca	351	379	323	320	300
Uitgeleend personeel (SBM)	73	48	53	108	89
Commissie reisbemiddeling	-	5	3	8	11
Diverse opbrengsten	51	76	96	89	47
	<u>1.519</u>	<u>1.528</u>	<u>1.405</u>	<u>1.451</u>	<u>1.302</u>
Af: Kostprijs horeca	114	128	120	122	115
Touroperating	30	6	6	4	4
	<u>144</u>	<u>134</u>	<u>126</u>	<u>126</u>	<u>120</u>
Bedrijfsopbrengsten	<u>1.375</u>	<u>1.394</u>	<u>1.279</u>	<u>1.325</u>	<u>1.182</u>
Directe kosten	428	424	378	389	396
Afschrijvingen	64	55	50	78	353
Personeelskosten (inclusief overige personeelskosten)	828	786	848	690	841
Overige kosten	526	481	402	427	332
	<u>1.846</u>	<u>1.746</u>	<u>1.678</u>	<u>1.584</u>	<u>1.922</u>
Bedrijfslasten	<u>1.846</u>	<u>1.746</u>	<u>1.678</u>	<u>1.584</u>	<u>1.922</u>
Bedrijfsresultaat	-471	-352	-398	-259	-740
Subsidies	370	369	369	382	388
Rentebaten / -lasten	-7	-5	-4	-2	-3
Vennootschapsbelasting	-	-	0	0	0
	<u>-108</u>	<u>12</u>	<u>-34</u>	<u>121</u>	<u>-355</u>
Resultaat	<u>-108</u>	<u>12</u>	<u>-34</u>	<u>121</u>	<u>-355</u>

Historisch overzicht horeca (bedragen x € 1.000)

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Omzet tram	351	216	173	157	157	165	173	168
Omzet boot	-	162	150	163	144	152	151	148
	<u>351</u>	<u>378</u>	<u>323</u>	<u>320</u>	<u>301</u>	<u>317</u>	<u>324</u>	<u>316</u>
Totale omzet	351	378	323	320	301	317	324	316
Brutowinst	237	250	251	205	200	192	192	190
In procenten van de omzet	68	66	78	64	66	61	59	60

FINANCIËLE POSITIE

	31 december 2017	31 december 2016
Langdurig beschikbaar vermogen		
Eigen vermogen	651	759
Voorzieningen	<u>16</u>	<u>14</u>
	<u>668</u>	<u>773</u>
Langdurig vastgelegde middelen		
Materiële vaste activa	<u>193</u>	<u>193</u>
Overschot langdurig beschikbaar vermogen voor financiering van werkkapitaal	<u>474</u>	<u>580</u>
Vlottende activa		
Voorraden	87	97
Overige vorderingen	182	182
Liquide middelen	<u>360</u>	<u>451</u>
	<u>628</u>	<u>730</u>
Kortlopende schulden		
Stichting Beheer Museumstoomtram	4	10
Stichting Beheer Spoorlijn	14	4
Overige	<u>135</u>	<u>136</u>
	<u>154</u>	<u>150</u>
Werkkapitaal	<u>474</u>	<u>580</u>

	31 december 2017	31 december 2016
De vermindering van het werkkapitaal met € 106.000 kan als volgt worden weergegeven (bedragen x € 1.000):		
Resultaat	-108	12
Afschrijvingen	<u>64</u>	<u>55</u>
Cashflow	-44	67
Mutatie voorziening	<u>2</u>	<u>2</u>
Beschikbaar gekomen	-42	69
Aangewend voor investeringen in materiële vaste activa	65	49
Mutatie werkkapitaal	<u>-106</u>	<u>21</u>

Liquiditeit

De liquiditeitspositie op korte termijn (exclusief voorraden) vertoont een overschot, namelijk € 388.000. (vorig jaar € 484.000), hetgeen blijkt uit het volgende overzicht (bedragen x € 1.000):

	2017	2016
Overige vorderingen	182	182
Liquide middelen	<u>360</u>	<u>451</u>
	541	634
Stichting Beheer Museumstoomtram	-4	-10
Stichting Beheer Spoorlijn	-14	-4
Overige kortlopende schulden	<u>-135</u>	<u>-136</u>
Liquiditeitspositie	<u><u>388</u></u>	<u><u>484</u></u>

De liquiditeitspositie is afgenomen met € 96.000.

Solvabiliteit

Het eigen vermogen (het financiële weerstandsvermogen op lange termijn) bedraagt positief € 651.385 (2016: € 759.498).

FISCALE POSITIE

Het fiscale resultaat over 2016 bedraagt € 110.170.

Het compenseerbaar verlies dat verrekenbaar is met toekomstige winsten bedraagt € 556.820. Dit bedrag is opgebouwd volgens de navolgende tabel (bedragen in €):

Compenseerbaar verlies 2012 (verrekenbaar tot en met 2021)	45.303
Compenseerbaar verlies 2013 (verrekenbaar tot en met 2022)	356.227
Compenseerbaar verlies 2015 (verrekenbaar tot en met 2024)	45.120
Compenseerbaar verlies 2017 (verrekenbaar tot en met 2026)	<u>110.170</u>
Totaal compenseerbaar verlies	<u><u>556.820</u></u>

Directieverslag

BESTUURS- EN DIRECTIEVERSLAG BEM

Algemeen deel van het bestuurs- en directieverslag boekjaar 2017

1. Samenstelling bestuur en Raad van Toezicht

Het bestuur van de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik is ingericht conform de Code Cultural Governance. De Museumstoomtram Hoorn-Medemblik bestaat uit de entiteiten B.V. Exploitatiemaatschappij Museumstoomtram (BEM), Stichting Beheer Museumstoomtram (SBM) en Stichting Beheer Spoorlijn (SBS). Deze zijn ingericht volgens het Raad van Toezichtmodel, waarbij de directie het bestuur vormt. Binnen de Stichting Museumstoomtram Hoorn – Medemblik (SMHM, de voormalige Stichting Administratie Kantoor aandelen BEM) functioneert het bestuursmodel: het bestuur van de SMHM functioneert voor de BEM, SBM en SBS als Raad van Toezicht.

In het boekjaar 2017 werd de directie gevoerd door drs. R.P. van den Broeke. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders werd gehouden op 9 mei 2017, waarin de jaarcijfers 2016 werden vastgesteld en de directie werd gedechargeerd voor het in 2016 gevoerde beleid.

De samenstelling van de Raad van Toezicht bleef in 2017 ongewijzigd en is derhalve als volgt:

- De heer A.J.M. Rozemond (voorzitter)
- Mevrouw Ir. A.C. Kapitein (lid)
- De heer P.J. Verdegaal RA (lid)

De Raad van Toezicht vergaderde in 2017 vier keer.

De leden bezochten daarnaast verschillende keren individueel het museum voor overleg met de directeur.

2. Ontwikkelingen

2.1 Algemeen

Het aantal reizigers van stoomtram en boot bleef op hetzelfde (hoge) niveau als in 2016 met een totaal van 158.462 reizigers (158.601 in 2016). Hiermee werd het bezoekersrecord van 2016 geëvenaard, waarbij bovendien dient te worden opgemerkt, dat in tegenstelling tot dat jaar geen groot evenement werd georganiseerd.

Met name de maand april kende een sterke groei als gevolg van een combinatie van vakantie en een lange bloeiperiode van de tulpenvelden. Ook de maand augustus deed het opnieuw beter, alsmede de winterprogramma's in de maand december. De verkoop van deze specifieke programma's via e-tickets bleek met name succesvol. De maand september leverde door slecht weer en minder activiteiten daarentegen aanzienlijk minder bezoekers op dan het jaar ervoor.

In de begroting is met een groei van het aantal bezoekers niet gerekend. Daarentegen werd wel een hogere omzet per bezoeker verwacht. De huidige organisatie en de producten die zij aanbiedt laten weinig ruimte voor veel verdere groei; wel kan met efficiency nog steeds voordeel worden behaald, maar dan is (en blijft) de druk op de organisatie wel hoog. Om verdere verantwoorde groei mogelijk te maken zullen in de komende periode maatregelen worden genomen.

2.2 Financieel

De totale baten bedroegen € 1.374.730. De bedrijfskosten namen door de toenemende activiteiten in 2017 toe tot € 1.845.797.

Het bedrijfsresultaat bedroeg hierdoor +/- € 471.067. In 2017 is van de gemeenten Hoorn en Medemblik € 370.397 aan exploitatiebijdragen ontvangen. Deze zijn toegekend op voorwaarde dat de Exploitatiemaatschappij aan de prestatieafspraken genoemd in de uitvoeringsovereenkomsten met beide Het negatieve resultaat voor belastingen bedraagt daardoor € 108.113.

2.3 Exploitatie en beheer spoorlijn

De samenstelling van de Commissie van Advies (door de directie benoemd met goedkeuring van de Minister van Infrastructuur en Milieu in het kader van de voorwaarden verbonden aan de concessie van de BEM voor de exploitatie van de lokaalspoorweg Hoorn – Medemblik) bleef in 2017 ongewijzigd en is als volgt:

- De heer F.M. van Setten (voorzitter, exploitatie & spoorwegveiligheid)
- De heer Ir. P. Leenders (materieel & werkplaats)
- De heer Ing. N. van den Hurk (infrastructuur)

De Commissie vergaderde in 2017 twee keer, waarvan één keer in gezamenlijkheid met de Raad van Toezicht. De commissieleden bezochten daarnaast verschillende keren individueel het museum voor overleg met de Chef Exploitatie en de Manager Techniek.

De Commissie van Advies rapporteert over de aandachtsgebieden techniek, infrastructuur en veiligheid & exploitatie aan de Raad van Toezicht en heeft in de jaarlijkse gezamenlijke bijeenkomst op 28 november verslag uitgebracht. Raad van Toezicht en Commissie van Advies kunnen in de voorkomende gevallen direct contact met elkaar opnemen via de voorzitters.

2.4 Presentatie en exploitatie

De dienstregeling werd in 2017 over het algemeen uitgevoerd volgens dezelfde structuur als in de jaren ervoor. Dit betekent dat trams aan het eind van de ochtend vertrekken uit Hoorn, afgestemd op de grotere vraag in dat dagdeel. Verdeeld over de dag keren zij terug naar Hoorn vanuit Medemblik. Er wordt aansluiting gegeven op één retour varende boot. Deze indeling biedt bezoekers meer reismogelijkheden als zij voor het maken van een dagtocht kiezen, is efficiënter uit te voeren en biedt de kans meer van de collectie te laten zien.

Het reizen in de traditioneel minder goed bezette relatie Enkhuizen-Medemblik-Hoorn ontwikkelt zich al een aantal jaren positief. Dit wordt gestimuleerd door de inzet van kortingsacties in deze reisrichting. Het vervoer in groepen steeg in 2017 aanzienlijk. De ontwikkeling van programma's gericht op een korte rit in de middag en/of de combinatie met een bezoek aan het museumterrein in Hoorn ontwikkelde zich vanaf 2017 nog in beperkte mate. De komende jaren zal dit verder worden ontwikkeld, als de faciliteiten in Hoorn daartoe zijn verbeterd.

Door de invoering van het kassasysteem kon over 2017 een nauwkeurig beeld worden verkregen over de aantallen van reizigers per product. Dit ziet er (afgerond) als volgt uit:

• Historische driehoek van uit Hoorn: tram en dan boot	70.000
• Historische driehoek vanuit Enkhuizen: boot en dan tram	25.000
• Historische Driehoek: retour stoomtram	22.000

• Speciale programma's (winter/evenementen/geen rit)	16.000
• Deeltrajecten en enkele reizen tram	21.000
• Enkele reizen en retouren boot	3.000

Daarvan reisden circa 40.000 reizigers in groepsverband.

Het jaar 2017 stond in het teken van De Stoomtram in de 19e Eeuw. Centraal stond de indienststelling na een langdurige restauratie in eigen beheer van stoomlocomotief NS 6513 uit 1887, de oudste nog rijdende locomotief in Nederland. Tijdens de ceremonie op 1 juli werd tevens stoomtramlocomotief RSTM 2 vanuit de collectie van Het Spoorwegmuseum opgenomen in de statische presentatie van ons museum, samen de teruggevonden rijtuigbak van de Zui-Nederlandsche Stoomtramweg-Maatschappij uit 1890. Deze voertuigen speelden een centrale rol in de presentatie tijdens de zomerperiode. Rond locomotief NS 6513 werd in juli een educatief programma gepresenteerd, gevolgd door de eerste ritten voor publiek in augustus. Deze werden in de herfstvakantie herhaald.

Tijdens de uitgebreide dienstregeling die werd uitgevoerd in juli en augustus, waren diverse musea in Medemblik gratis toegankelijk voor stoomtramreizigers en kon er per historische autobus naartoe worden gereisd.

De reeds in 2015 vernieuwde speurtocht Stoomsafari en daarbij de inzet van rollenspelers, levert een waardevolle bijdrage aan de presentatie en beleving van vooral de jongste bezoekers. De Stoomsafari zal in 2018 wel worden geactualiseerd en aangepast voor een grotere leeftijdscategorie dan nu het geval is. Daarin zal voorts het dan te openen Bello Atelier worden opgenomen.

De winterprogramma's mochten zich opnieuw in toenemende bezoekersaantallen verheugen. Het beproefde Sinterklaasprogramma werd ongewijzigd uitgevoerd. Ten aanzien van het Kerstprogramma werden enkele verbeteringen doorgevoerd. Met name bij deze min of meer afgeronde producten bleek het aanbieden via e-tickets tot een efficiënte en vooral ook effectieve verkoop te leiden.

Door tegenvallende bezoekcijfers en de bewerkelijkheid in de uitvoering van het product is besloten de Luxe Lunch Express na 2017 niet meer uit te voeren. De verkoop van lunches binnen het reguliere product Historische Driehoek heeft een hoger rendement. Om een exclusief product aan te kunnen bieden, wordt ingaande 2018 gekozen voor een arrangement waarin de bezoeker meer van het rijdende museum beleeft.

Op het gebied van collectieuitwisseling gebeurde er veel in 2017. Stoomlocomotief LTM 26 keerde in juli tijdelijk terug naar haar geboortegrond en nam deel aan een evenement georganiseerd door de collega's van de Zuid-Limburgsche Stoomtrein Maatschappij. Locomotief NS 7742 werd in september en oktober voor een langere periode gepresenteerd bij de Stichting Stadskanaal Rail en de Museum Buurtspoorweg. Tenslotte werd locomotief NS 6513 gedurende een weekend opgesteld tijdens een stoomweekend in het Zuiderzeemuseum te Enkhuisen.

2.5 Personeel

De Museumstoomtram kende in 2017 een equivalent van 20 fulltime betaalde arbeidsplaatsen, inclusief 4 fte ten behoeve van het exploitatie seizoen en 3 fte die vanuit de Wajong regeling van het UWV in dienst zijn genomen.

Op 31 december waren 267 vrijwillige medewerkers werkzaam in het museum, als lokettist, stationschef, treindienstleider, seinhuiswachter, chef trein, stoker, machinist, horecamedewerker, conducteur, historische rollenspeler, technisch of onderhoudsmedewerker en/of administratieve kracht. Voorts werden er stageplaatsen aangeboden, met name bij de restauratieprojecten. Alle medewerkers kregen een (her)instructie met toets over de veilige en correcte uitvoering van hun functie binnen het museum.

Op 1 april werd een wervingsdag voor nieuwe vrijwillige medewerkers in diverse functies georganiseerd.

Binnen de afdelingen exploitatie en tractie is gewerkt aan een systeem van opleidingen, examens en keuringen om meer (vrijwillige) medewerkers op te leiden tot treindienstleider, machinist en chef trein. Twee mensen werden in deze functies met goed gevolg geëxamineerd.

De organisatie wordt geleid volgens het Management Team model met team- en projectleiders. Bij punt 6. Bestuur en Organisatie is dit verder beschreven.

2.6 Projecten

De collectie rollend materieel waarmee de exploitatie bij de Museumstoomtram wordt uitgevoerd, is eigendom van de Stichting Beheer Museumstoomtram. Dit geldt eveneens voor de stationsgebouwen. De lokaalspoorweg Hoorn-Medemblik is in beheer bij de Stichting Beheer Spoorlijn.

In 2017 werd restauratiewerk uitgevoerd aan een aantal historische railvoertuigen, alsmede aan enkele stations van de Stichting Beheer Museumstoomtram gerestaureerd. In het verslag van de Stichting Beheer Museumstoomtram zijn deze werkzaamheden toegelicht.

Belangrijk punt van aandacht in de collectieontwikkeling blijft de toename van de (reserve)capaciteit in zitplaatsen. Dit vraagt nog steeds om een verruiming van de capaciteit in de rijtuigen in de komende jaren. Veel projecten uitgevoerd voor de Stichting Beheer Museumstoomtram betreffen daarom de restauratie of zelfs constructie van personenrijtuigen. In 2017 waren dit rijtuigen C290, 501, C58 en de rijtuigen behorend bij de Tram voor Bello.

De opbrengsten voor de BEM uit deze restauratieprojecten - door het stellen van personeel dat de restauratiewerkzaamheden uitvoert - lagen in 2017 op hetzelfde niveau als het jaar ervoor, waarbij dient te worden opgemerkt dat het uurtarief naar beneden werd bijgesteld en het aantal uren besteed aan projecten evenredig toenam.

In 2016 werd aan de Stichting Beheer Museumstoomtram door de BankGiro Loterij een extra projectbijdrage toegekend voor de restauratie van de stoomtramrijtuigen BC 423 en BC 425. Hierbij zal naast het restaureren tevens een aanpassing van het werkplaatsgebouw worden uitgevoerd. Hierdoor kunnen bezoekers op een veilige en educatieve wijze kennis maken met het restauratieproces. De uitvoering van dit project werd gestart in 2017.

In opdracht van de Stichting Beheer Museumstoomtram zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd aan restauratieprojecten van rollend materieel, gebouwen en seinwezen. In het verslag van de Stichting Beheer Museumstoomtram zijn deze werkzaamheden toegelicht.

In opdracht van de Stichting Beheer Spoorlijn is in 2017 gewerkt aan groot onderhoud en vernieuwing van spoorgedeeltes. In het verslag van de Stichting Beheer Spoorlijn zijn deze werkzaamheden toegelicht.

3. Omzet en kosten, die samenhangen met het bezoek aan de Museumstoomtram

3.1 Totaal

Het totaal aantal reizigers van stoomtram en boot bedroeg in 2017 158.462. Hiermee werd het bezoekersrecord van 2016 geëvenaard, waarbij bovendien dient te worden opgemerkt, dat in tegenstelling tot dat jaar geen groot evenement werd georganiseerd.

De omzet uit de directe exploitatie, bestaande uit entreeopbrengsten, horecaopbrengsten en diverse uit de exploitatie voorkomende opbrengsten bleef min of meer op hetzelfde niveau: € 1.374.730.

Van de omzet van het vervoer werd € 25.000 ingezet om bij te dragen in het bieden van gratis toegang tot attracties in Medemblik gedurende de beide zomermaanden en de busdienst die daarbij werd georganiseerd.

De activiteiten op het gebied van de collectie (werkzaamheden voor de Stichting Beheer Museumstoomtram en werkzaamheden verricht aan levensduur verlengend onderhoud aan de lokaalspoorrijtuigen) bleven min of meer op hetzelfde niveau als het jaar ervoor, doordat aan meer projecten werd en kon worden gewerkt vanwege de middelen daarvoor in de Stichting Beheer Museumstoomtram.

3.2 Inkomsten uit entree

De omzet uit vervoer bedroeg € 1.043.582. Dit is hoger dan het jaar ervoor. De opbrengst per reiziger bedroeg € 6,59.

3.3 Inkomsten uit horeca / nevenbedrijven

De omzet in de afdeling horeca en nevenbedrijven daalde tot € 351.082. In 2016 lag de omzet op een incidenteel hoger niveau, als gevolg van de extra evenementen in dat jaar. De inkoop die aan deze omzet is gerelateerd bedroeg € 113.779. De opbrengst per reiziger bedroeg € 2,22. De bruto winstmarge steeg tot 68 %. De ingebruikname van de omvangrijke horecafaciliteiten in het nieuw gebouwde tramstation in Hoorn in 2016 vormen de basis voor deze positieve ontwikkelingen.

3.4 Kosten exploitatie

Met € 427.637 liggen de directe exploitatiekosten op hetzelfde niveau als het jaar ervoor. Bij gelijkblijvende activiteiten waarbij inhoudelijk geen structurele aanpassingen zijn doorgevoerd, was dit ook te verwachten.

3.5 Personeelskosten

De personeelskosten, inclusief overige personeelskosten, stegen in 2017 ten opzichte van het voorgaande jaar tot € 828.150. De loonkosten stegen tot € 596.482. Voor de stijgende personeelskosten kunnen twee belangrijke redenen worden aangevoerd:

1. In tegenstelling tot voorgaande jaren kon geen gebruik worden gemaakt van een loonkostensubsidieregeling;
2. Het doorvoeren van de indexering/loonstijging zoals die geldt binnen de Recron cao, alsmede het verhogen van de loonschalen van enkele medewerkers.

3.6 Afschrijvingen

In het boekjaar is € 64.598 geïnvesteerd. De investeringen hebben betrekking op de arbeidsomstandigheden in de werkplaats, de presentatie in het nieuwe tramstation Hoorn en met name de invoering van een kassasysteem met e-ticketing (meer dan 50%).

3.7 Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten stegen (wederom) ten opzichte van het vorige jaar tot € 526.096.

Veel bedrijfskosten bleven op een constant niveau ten opzichte van eerdere jaren. Maar er waren ook opvallende stijgers. Rond de investeringen in het kassasysteem zijn er ook in 2017 veel extra kosten gemaakt in de begeleiding en directe kosten rond de implementatie van het systeem. De communicatiekosten bleven op het hoge niveau van het jaar ervoor als gevolg van extra activiteiten die ook tot meer bezoekers hebben geleid. Ook het totale huurbedrag steeg conform de meerjarenafspraken en de nieuwe activiteiten. Meest opvallend zijn echter de extra kosten die zijn gemaakt zijn in 2017 inzake ICT en communicatiemanagement. Deze waren nodig om het kassa- en ticketsysteem succesvol in de organisatie te implementeren. Tegenover de kosten staan de resultaten die met deze maatregelen zijn behaald. Deze zijn als volgt samen te vatten:

Verkoopsysteem

- Bijna 33% van de verkooptransacties d.m.v. eticketing. Hierdoor:
  - Klantvriendelijker, zekerheid van toegang en niet nodig om voor reserveringen te bellen (Sint ritten 94% verkocht via eticketing)
  - Minder druk op het loket in Hoorn
  - Minder telefoontjes naar Verkoop
  - Vermindering administratie werkzaamheden
  - Meer dan 4.000 producten d.m.v. cross selling verkocht (Conducteursets en poffetjes). Basis om dit komend seizoen uit te breiden.
  - Afhandeling vouchers, zoals Actie van de Dag, aanzienlijk minder werk.
  - Koppeling met online marketing acties. Men kan direct boeken.
- Alle overige verkopen via de kassa's
  - Correcte registratie van transacties van toegangskarten, horeca en merchandise.
  - Beter inzicht in verkoop horeca. Ondersteuning voor het (beter) inkopen en controle voorraad.
  - Aan het einde van de dag aanzienlijk minder handelingen van kassa-administratie.
- Overig
  - WiFi voor bezoekers in Hoorn.
  - Op de boot minder heen en weer lopen omdat verkopen waarvoor keukenbereiding noodzakelijk is beneden in de keuken worden geprint en bonnetjes dus niet meer van boven naar beneden hoeven te worden gebracht.
  - Uitstekende en betrouwbare rapportage o.a. t.b.v. plannen en meten van marketing acties (niet meer afhankelijk van handmatige tellingen).
- Basis voor verbetering in 2018
  - Direct factureren van uit het systeem, vermindering werkzaamheden boekhouding.
  - Reserveringsbevestigingen direct van uit het systeem, veel papierwerk en Excel werkzaamheden gaat verdwijnen.
  - Verkoop van toegangskarten Zuiderzeemuseum. Niet meer nodig van te voren toegangskarten in te kopen. Minder handelingen aan het loket.
  - Verkoop van toegangskarten voor het Bakkerijmuseum.

- Donateur, medewerkers- en vrijwilliger gegevens o.a. nodig voor het plannen van de dienstverlening in 1 applicatie beschikbaar. Uitsluiting van aparte systemen.

Overig

- Door inzet professioneel ICT bedrijf niet meer afhankelijk van de goedwillendheid en beperkte beschikbaarheid van 1 vrijwilliger. Hierdoor kwetsbaarheid aanzienlijk verminderd.
- Dagelijks pro-actieve monitoring zodat verstoringen zo veel mogelijk worden voorkomen.
- Achterstallig onderhoud van hardware en software weggewerkt.
- Backup aanzienlijk voorziening verbeterd.
- Licenties en documentatie op orde.

4. Liquiditeit en solvabiliteit

De liquiditeitspositie verminderde ten opzichte van 2016 met een bedrag van € 96.000 tot een saldo van € 388.000. Deze situatie geeft geen aanleiding tot aanpassing van het beleid.

5. Inzet collectie rollend materieel.

De stoomlocomotieven legden in 2017 15.185 kilometer af. De historische diesellocomotieven 2.069 kilometer. Het totale aantal tractiekilometers ligt daarmee boven het niveau van voorgaande jaren; er werden meer ritten gemaakt.

Type	Nr	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Loc	7742	4.375	4.243	3.909	3.152	1.729	2.170	1.945	1.554
Loc	30	0	0	0	0	0	1.992	1.444	1.562
Loc	18	336	546	1.061	504	714	420	168	350
Loc	16	1.386	1.040	0	232	1.428	252	1.893	2.180
Loc	5	4.202	2.081	1.167	1.373	4.408	3.074	3.108	4.674
Loc	26	3.655	8.224	7.880	8.340	5.749	6.098	6.751	4.984
Loc	8	0	450	249	182	268	210	686	280
Loc	6513	1231	0	0	0	0	0	0	0
Totaal:		15.185	16.584	14.266	13.783	14.296	14.216	15.995	15.584

Het grootste deel van de diensten is uitgevoerd met de historische Nederlandse tramlocomotieven. Locomotief NS 7742 Bello maakte de meeste kilometers. Extra onderhoud aan de langjarig veel gepresenteerde loc 26 maakte de veelvuldige inzet van de technisch min of meer gelijkwaardige loc 5 noodzakelijk. De beide vierkante tramlocomotieven HTM 8 en GS 18 reden minder vaak in de rijdende dienst. Veel van het werkterrein voor deze locomotieven werd in 2017 overgenomen door locomotief NS 6513, die in de zomer met een uitgebreide markeringcampagne werd geïntroduceerd. Vanaf 2018 wordt gewerkt aan een presentatieplan waarin het materieel evenwichtiger wordt gepresenteerd en waardoor het onderhoud efficiënter kan worden uitgevoerd.

De inzet van de historische motorlocomotieven was in 2017 min of meer gelijk aan de jaren ervoor. Locomotieven NS 271, 288 en NTM 101 legden in deze exploitatie gezamenlijk 2.180 kilometer af (2.069 kilometer in 2016).

Voor het vervoer van de reizigers worden lokaalspoorrijtuigen en historische Nederlandse stoomtramrijtuigen ingezet. Laatstgenoemde categorie – behorend tot de kerncollectie – nam in 2016 circa 25% van de diensten voor zijn rekening.

De grote bezoekersvraag en de relatief beperkte omvang van het rijtuigpark, vraagt om gericht beleid. De huur van rijtuig 37 van de Museum Buurtspoorweg werd in 2017 voortgezet en zal duren tot en met 2018.

6. Bestuur & organisatie.

Basisdocumenten bij de beleidsvorming zijn thans het beleidsplan *De Reisbestemming* 2016-2020 en het collectieplan, dat zal worden geactualiseerd.

De heer Drs. R.P. van den Broeke is sinds 1 januari 2011 statutair directeur/bestuurder.

De Museumstoomtram Hoorn-Medemblik (BEM en beide stichtingen) wordt geleid door een Managementteam. Dit team bestaat uit de Statutair Directeur, de Manager Techniek en de Chef Exploitatie, met daaronder team- en projectleiders die de (vrijwillige) medewerkers aansturen.

De heer Ing. F.M. van den Broeke is Hoofdconservator / Manager Techniek. Hij is plaatsvervangend directeur en als hoofdconservator verantwoordelijk voor de gehele collectie. Zaken die betrekking hebben op de documentaire collectie zijn daarbij gedelegeerd aan de heer R. van Doren. Zaken met betrekking tot de afdeling tractie zijn gedelegeerd aan teamleider de heer R. Overweel. Zaken betreffende de uitvoering van projecten en het onderhoud van rollend materieel, gebouwen en infrastructuur zijn aan diverse projectleiders gedelegeerd.

De heer G.S. de Groot is Chef Exploitatie en in die hoedanigheid verantwoordelijk voor de uitvoering en veiligheid van de tramdienst. Zaken betreffende de horeca zijn gedelegeerd aan teamleider mevrouw M. Mijdam. Zaken betreffende verkoop en administratie zijn gedelegeerd aan mevrouw J. Aker. Locatiemanager aan boord van de veerboot *Friesland* is mevrouw Y. Nieuweboer.

Ondersteunende afdelingen zoals boekhouding (mevrouw S. Metsaars), personeelszaken, juridische zaken en marketing vallen met team- en projectleiders onder de verantwoordelijkheid van de directeur.

7. Belangenbehartiging en samenwerking

De samenwerkingsverbanden van de Museumstoomtram zijn divers. De samenwerking en belangenbehartiging met de volgende partners betreft met name gezamenlijke uitvoering van publieksprogramma's, gezamenlijke marketing en kennisuitwisseling:

- Belangrijkste culturele partners in de publieksprogramma's en combinatiearrangementen zijn:
  - Medemblik: Museum De Oude Bakkerij, Nederlands Stoommachinemuseum, Kasteel Radboud en Imkerij de Bijenstal;
  - Hoorn: musea vertegenwoordigd in het Hoorns Museum Platform;
  - Enkhuizen: Zuiderzeemuseum;
  - Toeristisch Platform Hoorn, Toeristisch Platform Enkhuizen, regionale VVV's en Holland Boven Amsterdam
- Rederij Gebhard: onderhoudt voor risico en rekening van de Museumstoomtram de veerdienst Enkhuizen-Medemblik v.v. als onderdeel van de Historische Driehoek. De dienst wordt uitgevoerd met de historische veerboot *Friesland* uit 1956;

- The Bluebell Railway in Groot-Brittannië: de oudste normaalsporige museumspoorlijn ter wereld en zusterorganisatie van de Museumstoomtram. Medewerkers van beide organisaties voerden in 2017 over en weer werkbezoeken uit;
- Historisch Railvervoer Nederland (HRN), het samenwerkingsverband van de organisaties die historische railvoertuigen in ons land behouden en presenteren. HRN vertegenwoordigt Nederland in Fedecrail, de Europese koepelorganisatie voor museale en toeristische railorganisaties, die inmiddels door het Europees bestuur als representatieve organisatie voor de ontwikkelingen op railgebied is erkend en de stichting Mobiele Collectie Nederland (MCN): het samenwerkingsverband van de vliegende, varende en rijdende monumenten in ons land;

8. Verwachtingen voor 2018 en verder.

De veelheid aan projecten en ontwikkelingen bij de Museumstoomtram, gecombineerd met een grote vervoers- en presentatie inspanning, leggen nog steeds een grote druk op de organisatie. Maatregelen om werkprocessen te verbeteren en zaken efficiënter te maken lijken hun vruchten langzamerhand wel af te werpen, maar dit zal in de komende periode blijvend moeten worden geanalyseerd. In ieder geval zullen in 2018 beleidsmaatregelen worden genomen, die voortkomen uit een analyse van de financiële en inhoudelijke resultaten van 2017:

- Grootste zorg op korte termijn is de voortgaande stijging van de overige bedrijfskosten. Er is een scherpe begroting gemaakt waarin rekening is gehouden met (lagere) ICT en communicatiemanagementkosten en lagere investeringen daarin
- Veel inspanningen worden op het moment van schrijven aan het implementeren van kassasysteem met e-tickets. Deze en verdere maatregelen op het gebied van ICT moeten leiden tot hoger rendement van verkoop ten opzichte van werkdruk. Hiervoor zal in 2018 veel aandacht zijn.
- De zorg rond de relatief beperkte zitplaatscapaciteit in de personenrijtuigen vraagt om voortgaand beleid op zowel marketing als technisch beleid. Gelijktijdig moet worden gestreefd naar verdere ontwikkeling en ontsluiting van de collectie historisch stoomtrammaterieel. Het vanuit de Stichting Beheer Museumstoomtram te starten project restauratie Tram voor Bello in een werkplaats die voor het publiek anders wordt ingericht, gaat hier een grote rol spelen.
- De blijvend hoge kosten voor communicatie en verkoop en het onderhoud aan met name de Oostenrijkse lokaalspoorrijtuigen worden geëvalueerd. Er dient een projectplan te worden opgesteld om de toekomstige activiteiten op het gebied van ICT beter te kunnen sturen. Beleidsmaatregelen worden genomen.
- Het verbeteren van de faciliteiten voor de afdeling horeca lijkt effect te hebben. Een volgende stap zal de introductie van een nieuw buffetrijtuig zijn in de presentatie. Deze effecten zullen blijvend worden onderzocht.
- Het verder afstemmen van de dienstregeling op wat wij willen presenteren tegenover de wensen van de bezoekers blijft een punt van aandacht. Naast het blijven stimuleren van het vervoer in beide richtingen, zal er een kort product moeten worden ontwikkeld voor andere tarieven, op andere momenten van de dag en meer gericht op museale beleving. Op deze manier kan het museum zich zo efficiënt mogelijk blijven ontwikkelen. In 2017 is daarom een nieuw publieksonderzoek gehouden, waarvan de resultaten in toekomstig beleid worden geïmplementeerd.

Ondanks de positieve vervoersresultaten blijven de exploitatiebijdragen van de gemeenten Hoorn en Medemblik van essentieel belang om de Museumstoomtram zijn rol als toeristisch verbindende en culturele attractie in de regio te kunnen laten spelen en verder te ontwikkelen. Beide gemeenten moeten nu en in de toekomst doordrongen blijven van de fundamentele rol die zij spelen in het in stand houden van onze unieke organisatie. Dit blijft een permanent punt van aandacht.

Streven is de opbrengst per reiziger te laten stijgen, want het is geen uitgemaakte zaak dat wij de groei van het aantal reizigers in de afgelopen jaren vast kunnen houden.

Er wordt blijvend ingezet op de projectmatige uitvoering van projecten in opdracht van de SBM waardoor het museum zich binnen de doelstelling en gericht op het publiek kan blijven ontwikkelen.

Zo is al een begin gemaakt met de openstelling van het museum op momenten dat er volgens dienstregeling geen stoomtram rijdt (o.a. buiten het seizoen). Realisatie van het grote project Tramstation Hoorn en de verdere inrichting van het museumterrein in Hoorn nu er ook aan de uitbreiding van de werkplaats kan worden gewerkt zal hiervoor de basis leggen.

In de afgelopen jaren is een nieuwe dienstregeling en marketingplan geïmplementeerd dat gericht is op een langere verblijfstijd, meer beleving en nieuwe combinaties met andere attracties in de omgeving. Hierin is ook ruimte om meer van de collectie te laten zien, waaronder de onlangs gerestaureerde motorlocomotieven en op termijn ook de kleinere locomotieven die nu te weinig op de baan verschijnen.

Als gevolg van deze maatregelen verwachten wij nieuwe doelgroepen aan te spreken waarmee de bezoekersaantallen en opbrengsten zich verder in positieve zin kunnen ontwikkelen.

Hoorn, 5 februari 2018

B.V. Exploitatiemaatschappij Museumstoomtram

Drs. R.P. van den Broeke
Directeur

Verslag van de Raad van Toezicht van de B.V. Exploitatiemaatschappij Museumstoomtram over het boekjaar 2017.

De Raad van Toezicht (RvT) is in 2017 4 keer bijeen geweest tezamen met de directeur en 1 keer onderling waarin de evaluatie van de raad heeft plaatsgevonden. De vergadering van mei werd gecombineerd met de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en die van november met de Commissie van Advies (CVA). Daarnaast waren er overleggen met de accountant (BDO).

Op verzoek van de directeur of op initiatief van leden van de RvT is er verschillende keren informeel contact geweest, waarbij in een aantal gevallen ook medewerkers uit de organisatie waren betrokken.

Daarnaast zijn de leden aanwezig geweest bij bijeenkomsten met vrijwilligers, bij jubilea en bij speciale projecten en evenementen. Van dit laatste mogen speciaal genoemd worden de presentatie en indienststelling van de NS 6513. Een geheel in eigen beheer door een team van vrijwilligers gebouwde replica van de NS 6500 serie uit 1887, waarvan er ooit maar 12 gebouwd zijn. Een bewonderingswaardig staaltje van vakmanschap van de vrijwilligers van de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik. Een vakmanschap dat ook tot uiting komt in vele restauraties die in 2017 konden worden afgerond.

Waardering is er ook voor het feit dat het hoge aantal reizigers in boekjaar 2016 ook in 2017 werd bereikt, en dan zonder een spraakmakend evenement in 2017 heeft plaatsgevonden. De eerste positieve resultaten van de investeringen op ICT gebied zijn zichtbaar en kon er verder gewerkt worden aan het uitbreiden van de publiek- en presentatiefaciliteiten waardoor een beter en omvangrijker museaal aanbod mogelijk wordt. Verdere stappen daarin vinden plaats in overleg met de Gemeente Hoorn als onderdeel van de Poort van Hoorn.

De Raad van Toezicht is verheugd te kunnen constateren dat de inzet van - en de afspraken met de Commissie van Advies op het gebied van het Veiligheidsbeheer tot volle tevredenheid is geweest in het afgelopen jaar. Voor de Raad van Toezicht is het absoluut van toegevoegde waarde en heeft als resultaat een kennisverhogend aspect, korte lijnen en meer inzicht in noodzakelijke investeringen en daarmee een nog grotere betrokkenheid bij alle facetten van de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik.

De Raad van Toezicht wil dan ook nadrukkelijk Directie, medewerkers, vrijwilligers en commissieleden dank zeggen voor hun inzet in het afgelopen jaar.

De financiële jaarstukken zijn in mei 2018 door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

De Raad van Toezicht bestaat sedert 2009 uit onderstaande leden. Zij ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding.

De heer A.J.M.(Bert)Rozemond , voorzitter
Mevrouw Ir. A.C. (Arja) Kapitein, lid
De heer P.J. Verdegaal RA(Peter), lid

Jaarrekening

BALANS PER 31 DECEMBER 2017 (na voorstel winstbestemming)

ACTIVA

(in euro's)

		<i>31-dec-17</i>		<i>31-dec-16</i>
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Bedrijfsgebouwen en terreinen	60.164		79.270	
Machines en gereedschappen	34.467		15.444	
Inventaris	26.159		37.118	
ICT	71.814		59.687	
Vervoermiddelen	<u>835</u>		<u>1.235</u>	
		193.439		192.754
Vlottende activa				
Voorraden				
		86.660		96.576
Vorderingen				
Handelsdebiteuren	16.997		40.654	
Belastingen en sociale lasten	43.994		47.148	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>120.624</u>		<u>94.652</u>	
		181.615		182.454
Liquide middelen				
		359.778		451.320
Totaal		<u><u>821.492</u></u>		<u><u>923.104</u></u>

PASSIVA

(in euro's)

		<i>31-dec-17</i>	<i>31-dec-16</i>
Eigen vermogen			
Geplaatst kapitaal	838.041		838.041
Geaccumuleerde verliezen	<u>-186.656</u>		<u>-78.543</u>
		651.385	759.498
Vorzieningen		16.466	14.149
Kortlopende schulden			
Crediteuren	63.345		70.103
Belastingen en sociale lasten	20.897		21.200
Rekening-courant SBS	14.278		3.665
Rekening-courant SBM	4.006		9.729
Overige schulden	<u>51.115</u>		<u>44.760</u>
		153.641	149.457
Totaal		<u><u>821.492</u></u>	<u><u>923.104</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2017

(in euro's)

		2017	2016
BATEN			
Omzet	1.518.962	1.528.084	
Kostprijs omzet	<u>144.232</u>	<u>134.189</u>	
Totaal baten		1.374.730	1.393.895
LASTEN			
Directe exploitatiekosten	427.637	424.346	
Personeelskosten	828.150	785.573	
Afschrijvingen	63.914	55.223	
Overige bedrijfskosten	<u>526.096</u>	<u>480.847</u>	
Som der bedrijfskosten		<u>1.845.797</u>	<u>1.745.989</u>
Bedrijfsresultaat		-471.067	-352.094
Subsidies en giften		<u>370.397</u>	<u>368.978</u>
		-100.670	16.884
Financiële baten en lasten			
Rentebaten	28	432	
Rentelasten	<u>-7.471</u>	<u>-5.320</u>	
		-7.443	-4.888
Resultaat vóór belastingen		<u>-108.113</u>	<u>11.996</u>
Vennootschapsbelasting		0	0
Resultaat na belastingen		<u><u>-108.113</u></u>	<u><u>11.996</u></u>

JAARREKENING

GRONDSLAGEN VOOR DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

Algemeen

B.V. Exploitatiemaatschappij Museumstoomtram
Betreft een besloten vennootschap
Zetelende te Hoorn
Ingeschreven bij de KvK onder nummer 36003717

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de ondernemingsleiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing, met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa zijn actieve belastinglatenties opgenomen, indien en voor zover het waarschijnlijk is dat realisatie van de belastingclaim te zijner tijd zal kunnen plaatsvinden. Deze actieve latenties zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en hebben overwegend een langlopend karakter.

Van de niet-opgenomen compensabele verliezen ten bedrage van € 556.820 (2016: € 444.577) is het (nog) niet waarschijnlijk dat toekomstige fiscale winst beschikbaar komt ter compensatie of dat verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen inkoopprijs of lagere marktwaarde.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid, tenzij anders vermeld. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vennootschap.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd tegen concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten.

Pensioenregeling

Op de pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op contractuele basis premies aan pensioenfondsen betaald door B.V. exploitatiemaatschappij Museumstoomtram. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Voorziening jubileumuitkering

Overige langlopende personeelsbeloningen zijn die welke deel uitmaken van het beloningspakket, zoals beloningen wegens jubilea en hebben een langlopend karakter.

De netto-verplichting voor deze personeelsbeloningen, is het bedrag van de toekomstige uitkering die werknemers in ruil voor hun diensten hebben verdiend in de huidige en vorige verslagperiodes. De verplichting wordt berekend op vergelijkbare wijze als bij toegezegde-pensioenregelingen. Actuariële winsten en verliezen op overige langlopende personeelsbeloningen worden direct in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de baten is gerealiseerd. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Overige bedrijfsopbrengsten

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen/waarvan de opbrengsten zijn gederfd/waarvan het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de betreffende materiële vaste activa.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) interest.

Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

De vennootschapsbelasting wordt berekend over het resultaat volgens de winst- en verliesrekening tegen het gelden tarief, rekening houdend met fiscale faciliteiten en beperkingen.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2017

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

(in euro's)	<i>Bedrijfsge bouwen en -terreinen</i>	<i>Machines en gereed- schappen</i>	<i>Inventaris</i>	<i>ICT</i>	<i>Vervoer- middelen</i>	<i>Totaal</i>
<u>Saldo per 1 januari 2017</u>						
Aanschaffingswaarde	221.710	53.722	67.037	105.060	2.001	449.530
Cumulatieve afschrijvingen	-142.440	-38.278	-29.920	-45.371	-766	-256.775
Boekwaarde	<u>79.270</u>	<u>15.444</u>	<u>37.117</u>	<u>59.689</u>	<u>1.235</u>	<u>192.755</u>
<u>Mutaties in de boekwaarde</u>						
Investeringen	0	29.315	0	35.283	0	64.598
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen desinvestering	0	0	0	0	0	0
Afschr. materiële vaste activa	-19.106	-10.292	-10.958	-23.158	-400	-63.914
Saldo	<u>-19.106</u>	<u>19.023</u>	<u>-10.958</u>	<u>12.125</u>	<u>-400</u>	<u>684</u>
<u>Saldo per 31 december 2017</u>						
Aanschaffingswaarde	221.710	83.037	67.037	140.343	2.001	514.128
Cumulatieve afschrijvingen	-161.546	-48.570	-40.878	-68.529	-1.166	-320.689
Boekwaarde	<u>60.164</u>	<u>34.467</u>	<u>26.159</u>	<u>71.814</u>	<u>835</u>	<u>193.439</u>
Afschrijvingspercentages:	3% - 10%	20%	20%	20%	20%	

De investeringen machines en gereedschappen betreffen:

Tolsma Energy Tank	€ 2.733
Komma.go portofoons (4x)	€ 2.386
Aquafix watermeterput beton	€ 2.899
Felder vlakschaaf	€ 16.297
Atlas Copco compressor	€ 5.000
	<u>€ 29.315</u>

De investeringen ICT betreffen:

Syx boca printers	€ 3.945
Syx 3 extra licenties	€ 1.419
GSE Fire wall	€ 2.908
GSE NAS Back-up	€ 1.644
GSE NAS Back-up	€ 1.644
CAD PC Werkplaats	€ 731
Syx 1 nieuwe licentie	€ 648
Syx mobiele pos licentie	€ 2.490
CCV Betaalterminals	€ 2.669
CCV Betaalterminals	€ 1.914
GSE vervangende UPS	€ 742
GSE 4G Router	€ 678
GSE 4G Router	€ 1.396
CCV Betaalterminal	€ 821
GSE patchkast	€ 1.915
GSE server	€ 7.382
GSE minitowermodel (CAD PC)	€ 731
Syx software opmerking webshop	€ 840
Syx software licentie mailing	€ 766
	<u>€ 35.283</u>

Vlottende activa	<i>31-12-2017</i>	<i>31-12-2016</i>
(in euro's)		
Vorraden	<u>86.660</u>	<u>96.576</u>
<u>Vorraden</u>		
Technische voorraden	57.342	66.270
Voorraad handelsgoederen	24.617	23.569
Treinkaartjes	<u>4.701</u>	<u>6.737</u>
	<u>86.660</u>	<u>96.576</u>
Vorderingen		
<u>Handelsdebiteuren</u>		
Debiteuren	<u>16.997</u>	<u>40.654</u>
<u>Belastingen</u>		
Omzetbelasting	<u>43.994</u>	<u>47.148</u>
<u>Overige vorderingen en overlopende activa</u>		
Verzekeringen	18.369	20.309
Stichting Museumkaart	63.882	51.877
Vooruitbetaalde kosten	16.966	10.286
Statiegeld	500	500
Diversen	<u>20.907</u>	<u>11.680</u>
	<u>120.624</u>	<u>94.652</u>
Van de vorderingen heeft een totaalbedrag van € nihil een looptijd langer dan een jaar.		
Liquide middelen		
ING Bank, rekening courant	39.116	14.137
Rabobank, rekening courant	189.224	47.842
Rabobank bedrijfs telespaarrekening	126.893	386.461
Kas	<u>4.545</u>	<u>2.880</u>
	<u>359.778</u>	<u>451.320</u>

Aan het pensioenfonds is een bankgarantie afgegeven conform voorgaande jaren van € 25.040.

PASSIVA

31-12-2017   31-12-2016

(in euro's)

Eigen vermogen

Geplaatst kapitaal

Saldo per 1 januari	838.041	838.041
Mutatie	<u>0</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u><u>838.041</u></u>	<u><u>838.041</u></u>

Het maatschappelijk kapitaal bestaat uit 50.000 gewone aandelen van nominaal f 100 (omgerekend € 2.268.900).

De aandelen zijn als volgt geplaatst:

Stichting Administratiekantoor	836.680	836.680
P.J. Scholten en de erven Scholten	<u>1.361</u>	<u>1.361</u>
Totaal	<u><u>838.041</u></u>	<u><u>838.041</u></u>

Algemene reserve

Saldo per 1 januari	-78.543	-90.539
Uit resultaatverdeling	<u>-108.113</u>	<u>11.996</u>
Stand per 31 december	<u><u>-186.656</u></u>	<u><u>-78.543</u></u>

Voorzieningen

Voorziening jubileumuitkering	<u><u>16.466</u></u>	<u><u>14.149</u></u>
-------------------------------	----------------------	----------------------

(in euro's)	31-12-2017	31-12-2016
Kortlopende schulden		
<u>Crediteuren</u>	<u>63.345</u>	<u>70.103</u>
<u>Belastingen en sociale lasten</u>		
Loonheffing	<u>20.897</u>	<u>21.200</u>
<u>Rekening-courant Stichting Beheer Spoorlijn</u>	<u>14.278</u>	<u>3.665</u>
<u>Rekening-courant Stichting Beheer Museumstoomtram</u>	<u>4.006</u>	<u>9.729</u>
De rekening-couranten zijn kortlopend van aard.		
<u>Overige schulden</u>		
Vakantiegeld, inclusief sociale lasten	27.002	25.719
Accountantskosten	10.500	8.000
Diversen	<u>13.613</u>	<u>11.041</u>
	<u>51.115</u>	<u>44.760</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen Huurcontracten

De vennootschap heeft zich contractueel verplicht tot het betalen van huurtermijnen voor de MS Friesland tot een resterend totaalbedrag van € 280.000. Daarvan vervalt binnen één jaar € 280.000. Bij deze berekening is rekening gehouden met inflatiecorrecties uit het verleden maar niet met toekomstige inflatiecorrecties.

De grond onder de loods op het station welke in eigendom is van de vennootschap wordt gehuurd van de NS. Voor de grond is de vennootschap verplicht om, zolang de loods in eigendom van de vennootschap blijft, een huur te betalen van € 862 per kwartaal.

Leasecontracten

Er zijn leasecontracten aangegaan voor de lease van twee bedrijfsauto's. De totale verplichting bedraagt € 17.535, daarvan vervalt binnen één jaar 10.913 en tussen één en vijf jaar € 6.622.

Subsidies gemeenten

Door de gemeente Hoorn wordt voor de periode van 2015 tot en met 2018 een jaarlijkse subsidie verleend aan de vennootschap, indien de vennootschap voldoet aan de gestelde voorwaarden die overeen zijn gekomen in de uitvoeringsovereenkomst.

Door de gemeente Medemblik wordt voor de periode van 2016 tot en met 2018 een jaarlijkse subsidie verleend aan de vennootschap, indien de vennootschap voldoet aan de gestelde voorwaarden die overeen zijn gekomen in de uitvoeringsovereenkomst.

Fiscale eenheid

De vennootschap is in verband met de fiscale eenheid hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden omzetbelasting van Stichting Beheer Museumstoomtram en Stichting Beheer Spoorlijn.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2017

(in euro's)	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		
<u>Netto-omzet</u>		
Vervoer	1.043.582	1.019.897
Omzet horeca	351.082	378.717
Restauratie werkzaamheden ten behoeve van materieel en gebouwen Stichting Beheer Museumstoomtram	72.913	48.375
Restauratie Oostenrijkse rijtuigen	38.556	66.488
Commissie reisbemiddeling	0	4.807
Diversen (waaronder sponsoring, folderverspreiding)	12.829	9.800
	<u>1.518.962</u>	<u>1.528.084</u>
Bedrijfslasten		
<u>Kostprijs omzet</u>		
Kostprijs omzet horeca	113.779	128.437
Touroperating commissie	30.453	5.752
	<u>144.232</u>	<u>134.189</u>
<u>Directe exploitatiekosten</u>		
Huur boot	282.414	281.309
Kolen	50.968	45.784
Dieselolie en smeerolie	12.718	13.009
Water	7.203	9.088
Plaatskaarten	7.822	2.980
Mobilfoon	1.961	2.019
Schoonmaakmiddelen	3.558	2.776
Huur stations Wognum, Opperdoes, Twisk, Medemblik en Hoorn	33.000	33.000
Milieu	7.168	1.081
Evenementen	16.428	28.836
Diversen	4.397	4.464
	<u>427.637</u>	<u>424.346</u>
<u>Personeelskosten</u>		
Lonen en salarissen	596.482	571.334
Sociale lasten	111.859	95.326
Pensioenlasten	82.209	78.442
Overige personeelskosten	37.600	40.471
	<u>828.150</u>	<u>785.573</u>

	2017	2016
(in euro's)		
<i>Lonen en salarissen</i>		
Lonen en salarissen	611.684	579.172
Vakantietoelage	48.106	45.341
Mutatie voorziening jubileumuitkering	2.317	1.941
Ziekengeldvergoeding	-4.316	-332
Vergoeding Werksaam	-4.701	0
	<u>653.090</u>	<u>626.122</u>
 Af: Loonkosten doorberekend aan:		
Stichting Beheer Spoorlijn	-42.606	-41.972
Stichting Beheer Museumstoomtram	-14.002	-12.816
	<u>596.482</u>	<u>571.334</u>
 Bij de vennootschap waren in het verslagjaar, naast ongeveer 267 (2016: 300) parttime vrijwilligers, gemiddeld ca. 21 (2016: ca. 21) fte werkzaam.		
<i>Sociale lasten</i>		
Uitvoeringsinstelling	109.313	106.690
Premie invaliditeitspensioen	-1.072	693
Loonkostensubsidies	3.618	-12.057
	<u>111.859</u>	<u>95.326</u>
 <i>Pensioenlasten</i>		
Premies pensioenverzekeringen	87.066	83.027
Doorberekening aan SBS	-3.782	-3.709
Doorberekening aan SBM	-1.075	-876
	<u>82.209</u>	<u>78.442</u>
 <i>Overige personeelskosten</i>		
Diverse kostenvergoedingen	20.103	13.990
Kantinekosten	2.189	2.776
Administratiekosten	4.750	3.648
Bedrijfskleding	684	7.760
Opleiding	4.198	5.632
Diverse personeelskosten	5.676	6.665
	<u>37.600</u>	<u>40.471</u>
 <u>Afschrijvingen materiële vaste activa</u>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	19.106	19.500
Machines en gereedschappen	10.292	8.887
Inventaris	10.958	10.844
ICT	23.158	15.592
Vervoermiddelen	400	400
	<u>63.914</u>	<u>55.223</u>

	2017	2016
(in euro's)		
<u>Overige bedrijfskosten</u>		
Huisvestingskosten	48.198	44.977
Verkoopkosten	159.027	148.455
Autokosten	8.693	8.754
Algemene kosten	116.386	91.597
Verzekeringen	23.621	22.843
Materieelkosten	63.171	59.221
Huur spoorlijn en materieel	107.000	105.000
	<u>526.096</u>	<u>480.847</u>
<i>Huisvestingskosten</i>		
Huur inclusief aankoop erfpacht gebouwen en terreinen	8.285	5.810
Gas, water en elektra	26.759	28.635
Zakelijke lasten	1.707	2.086
Inbraakbeveiliging	4.056	2.058
Onderhoud gebouwen en terreinen	7.391	6.388
	<u>48.198</u>	<u>44.977</u>
<i>Verkoopkosten</i>		
Reclame en advertenties	43.667	53.733
Kosten digitale promotie	29.121	58.558
Communicatie management	47.364	0
Folders, drukwerk, papierwaar	33.762	30.879
Beurzen	3.452	3.524
Mailingen (porti)	310	0
Lidmaatschappen en participaties	685	1.244
Overige	666	517
	<u>159.027</u>	<u>148.455</u>
<i>Autokosten</i>		
Benzine en reparatie autokosten	<u>8.693</u>	<u>8.754</u>
<i>Algemene kosten</i>		
Kantoorbenodigdheden en portokosten	15.659	15.426
Contributies en abonnementen	13.300	12.397
Representatiekosten	4.494	7.602
Accountants- en advieskosten	18.400	15.338
Telefoonkosten	3.957	4.484
Onderhoud netwerk	59.184	34.352
Diverse kosten	1.392	1.998
	<u>116.386</u>	<u>91.597</u>
<i>Verzekeringen</i>		
Verzekeringspremie gebouwen	2.639	2.130
Verzekeringspremie aansprakelijkheidsverzekering	8.317	7.066
Verzekeringspremie loondoorbetalingsverzekering	6.795	6.699
Verzekeringspremie overige	5.870	6.948
	<u>23.621</u>	<u>22.843</u>

	2017	2016
(in euro's)		
<i>Materieelkosten</i>		
Kleingereedschap, onderdelen, etc.	56.295	46.783
Onderhoud personenvoertuigen	189	2.925
Transporten	6.687	9.513
	<u>63.171</u>	<u>59.221</u>
<i>Kosten spoorlijn en rollend materieel</i>		
Huur spoorlijn	67.000	65.000
Huur rollend materieel	40.000	40.000
	<u>107.000</u>	<u>105.000</u>
<u>Subsidies</u>	<u>370.397</u>	<u>368.978</u>
Financiële baten en lasten		
<u>Rentebaten</u>		
Rabobank, rekening-courant	<u>28</u>	<u>432</u>
<u>Rentelasten</u>		
Kosten geldverkeer	<u>-7.471</u>	<u>-5.320</u>

Statutaire regeling inzake de winstbestemming

Overeenkomstig de bepaling in artikel 20 lid 2 van de statuten staat winst ter beschikking van de algemene vergadering van aandeelhouders.

Blijkens lid 4a mag, indien in enig jaar een verlies is geleden dat niet uit een reserve kan worden bestreden of op andere wijze gedelgd wordt, in een volgend jaar geen winstuitkering geschieden zolang zodanig verlies niet is aangezuiverd.

Voorstel resultaatbestemming 2017

Vooruitlopend op de vaststelling van de jaarrekening door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is het resultaat na belasting over 2017 ad € 108.113 toegevoegd aan de Geaccumuleerde verliezen.

Hoorn,
B.V. Exploitatiemaatschappij Museumstoomtram

Drs. R.P. van den Broeke
Directeur

Vastgesteld in de bestuursvergadering van d.d.

Goedgekeurd door de Raad van Toezicht in de vergadering van d.d.

De heer A.J.M. Rozemond

Mevrouw Ir. A.C. Kapitein

De heer P.J. Verdegaal RA

Bijlage bij de jaarrekening B.V. Exploitatiemaatschappij Museumstoomtram

Nevenfuncties leden Raad van Toezicht:

Bert Rozemond	• Vice - voorzitter Raad van Toezicht Clusius College • lid Raad van Advies van Athletics Skills Company • Voorzitter V.v.E De Paerel • Lid Commissie van Beroep NVF
Arja Kapitein	• Eigenaar Arja Kapitein Advies (organisatie bureau) • (Mede) eigenaar van Automuseum Schagen • Lid Raad van Toezicht Coda • Lid Raad van Toezicht Kopgroep Bibliotheken • Fractievoorzitter D66 Gemeenteraad Medemblik • Crowdfundcoach bij Collin Crowdfund
Peter Verdegaal	• Penningmeester Westfriese sportverkiezingen • Penningmeester Businessclub FC Volendam • Bestuurslid Stichting Jachthaven Andijk • Voorzitter Raad van Commissarissen Koninklijke Van der Wees Groep B.V. • Commissaris Toekomst Groep B.V.